Ploto Nr. 1 tyrinėjimai parodė, kad kultūrinis sluoksnis šioje papėdės gyvenvietės dalyje išlikęs kiek geriau, yra vientisas, su gausiais degėsiais, apdegusiais akmenimis ir vietomis siekia iki 40 cm storio. Plote Nr. 1 rasta archeologinių radinių: lipdytinės keramikos šukių grublėtu ir lygiu paviršiumi, ankstyvosios žiestosios keramikos, molio tinko gabaliukų.

Raktuvės piliakalnio papėdės gyvenvietės archeologiniai radiniai ir ištirto ploto bei šurfų sienų stratigrafinė analizė leidžia teigti, kad nuo I tūkstantmečio pradžios iki ankstyvųjų viduramžių pradžios (X–XIII a.) šalia piliakalnio egzistavo gana didelė gyvenvietė. Jos gyvavimo pabaigą galima būtų sieti su rašytiniuose šaltiniuose minima data – 1272 metais, kada Livonijos ordinas sudegino Raktuvės pilį. Remiantis istorine medžiaga, kurią patvirtina ir archeologijos tyrinėjimai, Raktuvės piliakalnio papėdė vėl buvo žmonių apgyvendinta sparčiai plečiantis Žagarės miesteliui XIX a. antrojoje pusėje–XX a. pradžioje.

Romas Jarockis

Research on the foot settlement of Raktuvė hill-fort in Žagarė, 1996–1997

In 1996–1997 in the foot settlement of Raktuvė hill-fort (Žagarė, Joniškis district), that occupies a territory of 2 ha, LIH made 11 boreholes. A total area of 32 m^2 was examined, where a number of findings were collected: an up to 12 m thick habitation zone with modelled and wheel-made pottery, a bone spindle, remains of clay and daub structure. The findings are ascribed to early 1st millennium–the 13th century.

Romas Jarockis

Luponių piliakalnio papėdės gyvenvietės 1997 metų tyrinėjimai

Luponių (Šiaulių raj., Kužių s-ja) piliakalnis, vadinamas Perkūnkalniu, yra 1 km į PR nuo Verbūnų gyvenvietės, kelio Verbūnai–Luponiai dešinėje pusėje.

Piliakalnio ŠR, PR ir PV šlaitai statūs, 8–9 m aukščio. ŠV šlaitas kiek žemesnis, jis remiasi į 30x35 m dydžio ir apie 4 m aukščio terasą. Aikštelė yra ovalo formos, 45 m ilgio PR–ŠV kryptimi ir 33 m pločio, buvusi ariama. Jos ŠV pakraštyje supiltas 22 m ilgio ir 3 m aukščio smarkiai apardytas pylimas. Į PR nuo piliakalnio, už kaimo gatvės likusioje kalvos dalyje, kažkada buvo įrengtos kaimo kapinaitės. Kiek toliau į PV nuo piliakalnio teka melioruotas Luponės upelis, į PR–R laukuose rasta lipdytinės grublėtu paviršiumi ir žiestosios keramikos.

Luponių piliakalnis literatūroje yra minimas nuo XIX a. pabaigos. 1900 ir 1901 metais jį žvalgė L. Kšivickis. 1968 m. piliakalnį žvalgiusi LII archeologinė ekspedicija nustatė, kad piliakalnio pylimą sužalojo karo metais iškasti apkasai ir pastatytas topografinis bokštas, o PV šlaitą deformavo į piliakalnio aikštelę vedantis keliukas. Iš vietos gyventojų sužinota, kad piliakalnio aplinkoje buvęs akmuo su velnio pėda dar prieškaryje suskaldytas, o sodyboje netoli piliakalnio gulėjęs dubenuotas akmuo dingęs.

1997 m. LII tyrinėjo Luponių piliakalnio papėdės gyvenvietės dalį, esančią namų valdoje.

Tyrinėjimų metu, siekiant nustatyti, kiek Luponių piliakalnio papėdės gyvenvietėje išplitęs ir išlikęs kultūrinis sluoksnis, koks jo storis namų valdos teritorijoje, į PR, P ir PV nuo piliakalnio buvo iškasta 12 1x1 m dydžio šurfų ir ištirtas 9 m^2 dydžio plotas Nr. 1. Iš viso papėdės gyvenvietėje ištirtas 21 m^2 bendras plotas.

Tyrimai parodė, kad gana intensyvus, su gausiais degėsiais ir molio tinko gabaliukais, iki 50 cm storio vientisas kultūrinis sluoksnis yra išlikęs 40–50 m atstumu į visas puses nuo piliakalnio ir šalia į PR nuo jo esančios kalvelės – vėlyvų kaimo kapinaičių. Beveik visur jį užklojęs 30–40 cm storio XIX–XX a. buvusios Luponių kaimavietės sluoksnis.

Ploto Nr. 1 tyrinėjimų metu aptikta sudegusio pastato liekanų, daug gyvulių kaulų, rasta archeologinių radinių: įtveriamasis geležinis ietigalis, akmeninis galąstuvas, kaulinės rankenos ruošinys, geležinė yla, žalvarinė movelė nuo medinės rankenos, bangelėmis ornamentuotos žiestosios keramikos šukių (pav. 4).

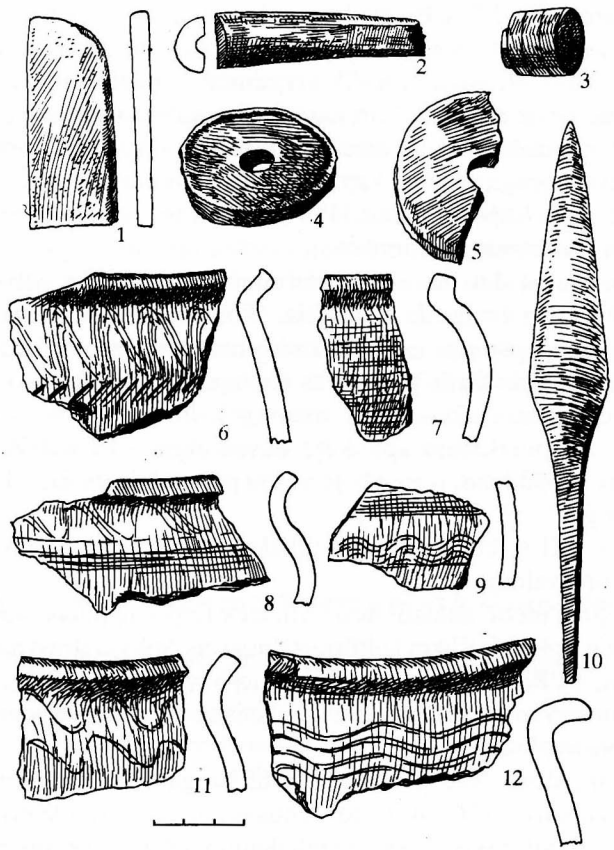

Pav. 4. Luponių piliakalnio papėdės gyvenvietės radiniai: 1 – galąstuvo dalis, 2 – sulūžęs rankenos ruošinys, 3 – medinės rankenos movelė, 4 – puodo dugnas su skyle, 5 – verpstuko dalis, 6–9, 11, 12 – žiestųjų puodų šukės, 10 – ietigalis (1 – akmuo, 2 – kaulas, 3 – žalvaris, 5 – kalkakmenis, 10 – geležis).

Fig. 4. Findings from Luponiai foot settlement: 1 – fragment of a whetstone, 2 – broken blank of a handle, 3 – coupling of a wooden handle, 4 – pot base with a hole, 5 – fragment of a spindle, 6–9, 11, 12 – sherds of wheel-made pottery, 10 – spearhead (1 – stone, 2 – bone, 3 – bronze, 5 – limestone, 10 – iron).

Piliakalnio papėdės gyvenvietė datuojama X–XIII a. Šurfuose rastos kelios lipdytinės keramikos šukės grublėtu paviršiumi leidžia teigti, kad gyvenvietės čia būta ir anksčiau.

Romas Jarockis

Excavation of the foot settlement of Luponiai hill-fort, 1997

In 1997 in the foot settlement of Luponiai hill-fort (Šiauliai district) LIH excavated a total area of 21 m². An up to 50 cm thick habitation zone was exposed together with wheel-made pottery, an iron hafted spearhead and animal bones. The foot settlement is ascribed to the 10th–13th centuries.

Julius Kanarskas

Sauserių piliakalnio priešpilio gyvenvietės tyrinėjimai 1997 metais

Sauserių piliakalnis (Kretingos raj.) yra Minijos dešiniojo kranto aukštumos kyšulyje, į ŠR nuo Kartenos miestelio. 1997 m. į ŠR nuo piliakalnio esančioje aukštumoje buvo atlikti archeologiniai kasinėjimai, kurių tikslas – ištirti plotą, numatytą apsauginiam pylimui nuo erozijos supilti.

Tyrinėjimai parodė, kad šioje vietoje prasideda priešpilio senovės gyvenvietė, apie kurios buvimą anksčiau tik spėliota. 1997 m. ištirtas 179 m² plotas, kuriame aptiktas kultūrinis sluoksnis, 82 stulpavietės, 4 grioviai, 1 židinys, surinkta keramikos šukių ir titnago nuoskalų.

Viršutinė kultūrinio sluoksnio dalis sunaikinta ariant dirvą. Po armeniu išlikusios kultūrinio sluoksnio dalies storis vidutiniškai tesiekia nuo 6 iki 20 cm. Dar labiau kultūrinis sluoksnis sumaitotas aukštumos pakraštyje, kuriame seniau buvę bulviarūsiai.

Ištirtos stulpavietės yra dviejų tipų. Vienas stulpavietes sudarė į gruntą įkaltų stulpų duobės (iš viso 40), kurių skersmuo 4–5 cm, o gylis 29–42 cm